

Zpráva o realizaci projektu Záchranného programu hořce jarního (*Gentiana verna* L. subsp. *verna*) v České republice v roce 2008

ZP hořce jarního byl přijat MŽP 7. 3. 2008. V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které proběhly v rámci realizace ZP v roce 2008. U jednotlivých opatření je kurzivou uveden plán činností, který byl navržen v realizačním projektu (RP) a v návaznosti je uvedena realizace činností v roce 2008.

3.1 Péče o biotop

3.1.2 Seč

RP: Jelikož se pro rok 2008 nepodařilo zajistit pastvu, bude přistoupeno k seči jako zástupnému opatření. Celá plocha NPP Rovná bude sečena dvakrát ročně, v těsné blízkosti jednotlivých rostlin bude kosení prováděno ručně, aby nedošlo k jejich poškození. První seč je plánována na červen, kdy jsou již zralé nažky *T. sect. palustria*. Letos budou koseny i experimentální čtverce v Jeseníkách na místě Cimrmanovy zahrádky.

V NPP Rovná bylo provedeno ruční kosení v ohrádkách s hořcem jarním v červnu, červenci a září, a seč celé louky (mimo ohrádky) lehkou mechanizací v červnu a v září. Zároveň byly zhotoveny 2 ks nových ohrádek, které nahradily staré a nefunkční. Tato opatření koordinovala SCHKO Blanský les a byla financována z PPK.

V CHKO Jeseníky byly koseny experimentální čtverce v Cimrmanově zahrádce.

3.1.3 Eliminace konkurenčních rostlin a narušování drnu

RP: Na lokalitě NPP Rovná bude provedeno narušení drnu vláčením těžkými branami v blízkosti ohrádek. Toto opatření má umožnit úspěšnější klíčení hořce. V ohrádkách s hořcem bude provedeno ruční narušení drnu, které má podpořit klíčení i rozrůstání současných trsů.

Na konci dubna bylo provedeno šestinásobné vláčení těžkými branami okolo ohrádek s hořci, na začátku května byla vláčena celá louka mimo ohrádky s hořcem. V průběhu května a června bylo provedeno ruční narušení drnu v blízkosti rostlin hořce jarního. Opatření zajistila SCHKO Blanský les, byla financována z PPK.

3.1.4 Odstraňování nadbytečné biomasy

V NPP Rovná bude na podzim odstraněno napadané topolové listí a stařina vyhrabáním.

V říjnu bylo shrabáno topolové listí v ohrádkách s hořcem. Ve stejném měsíci bylo shrabáno topolové listí kolem rybníka. Opatření zajistila SCHKO Blanský les, byla financována z PPK.

3.2 Péče o druh

3.2.1 Kultivace druhu *ex situ*

RP: Nížinný typ hořce bude udržován v bance explantátových kultur VÚLHM ve Strnadlech RNDr. Janou Malou, CSc. Zároveň bude prováděno množení metodou mikropropagace *in vitro*.

Hořec jarní je stále v archivu explantátů v VÚLHM. Množení metodou mikropropagace *in vitro* bylo realizováno v rámci projektu „Izolované populace rostlin a jejich vztahy se zdrojovými populacemi v evropských souvislostech“, v průběžné zprávě projektu jsou shrnuty výsledky (viz opatření 3.4.3).

3.2.4 Uchování rostlin v genobance

RP: *Viz opatření 3.2.1 nížinný typ hořce jarního bude i nadále udržován v bance explantátových kultur.*

Viz opatření 3.2.1.

3.3 Monitoring

3.3.1 Monitoring populace v NPP Rovná

RP: *Jako v předchozích letech i letos bude proveden monitoring. Monitorovány budou 2 plochy v období květu a tvorby semen. Sledovány budou následující parametry populace:*

- 1. velikost a rozmístění jednotlivých polykormonů *G. verna* (zákresy do mikromap)*
- 2. mortalita/vitalita rostlin (počet jedinců, počet kvetoucích lodyh, počet vyvinutých tobolek)*
- 3. produkce semen*

Na základě smlouvy o dílo zajistil monitoring Botanický ústav AV ČR, náklady byly uhrazeny z fondu monitoringu. Součástí této smlouvy bylo i sledování hladiny podzemní vody v NPP Rovná (opatření 3.3.2).

Závěrečná zpráva byla odevzdána.

- Kirschnerová L., Moravcová L. a Rauch O.: Monitoring hořce jarního *Gentiana verna* L. subsp. *verna* v NPP Rovná u Strakonice v r. 2008

3.3.2 Sledování hladiny podzemní vody v NPP Rovná

RP: *V rámci tohoto opatření bude sledován stav podzemní vody pomocí vypažených sond. Data budou sbírána během vegetační sezóny jedenkrát měsíčně.*

Na základě smlouvy o dílo zajistil Botanický ústav AV ČR. Závěrečná zpráva a finanční zajištění viz. opatření 3.3.1.

3.3.4 Analýza půdních vzorků lokality NPP Rovná

RP: *Odběry půdních vzorků budou prováděny na stejných místech jako v roce 1998. Analýzami bude zjišťováno pH, obsah Ca, Mg, K, Na, C, N, NO₃, NH₄, P a SO₃.*

Půdní vzorky byly v letošním roce odebrány pracovníky Botanického ústavu AV ČR. Analýzy budou provedeny v laboratoři BÚ AV ČR standardní metodikou a srovnány s analýzou z r. 1998 v následujícím roce.

3.3.5 Monitoring populací v NPR Praděd

RP: *Jako v předchozích letech i letos bude proveden monitoring. Sledována bude velikost a fertilita populací.*

Na jaře roku 2008 byl proveden monitoring – tj. spočítání kvetoucích jedinců ve Velké a Malé kotlině pracovníkem SCHKO Jeseníky.

3.4 Výzkum

3.4.3 Srovnání genotypové variability izolovaných populací s populacemi uvnitř areálu

RP: *Letos bude zahájen výzkum genotypové variability populací hořce jarního. Tento výzkum bude realizovat BÚ AV ČR (hlavní řešitel: Münzbergová, Z.) v rámci projektu MŽP „Izolované populace rostlin a jejich vztahy se zdrojovými populacemi v evropských souvislostech“.*

Práce na projektu byla zahájena. Výsledky jsou shrnuty v průběžné zprávě:

- Münzbergová, Z. et kol.: Závěrečná zpráva projektu, Izolované populace rostlin a jejich vztahy se zdrojovými populacemi v evropských souvislostech: příklady ohrožených a chráněných druhů, *Gentiana verna* (hořec jarní) a *Jurinea cyanoides* (sinokvět chrpovitý), za rok 2008, 56 str.